

Nieuwsbrief nr. 28

december 2021

Stichting voor Boete & Verzoening

met
Israël en anderen

Secretariaat

Harriët Tamminga-Hebels
Otterveld 16, 8017 MK Zwolle
tel. 038-4660133
e-mail: info@boete-verzoening.nl

www.boete-verzoening.nl

Bankrekening

NL59 INGB 0000 9125 04
St. Boete en Verzoening

DE VOETSTAPPEN VAN DE MESSIAS

Nadat de rabbijnen de terugkeer van de staat Israel in 1948 voorzichtig betitelden als *'het ontluikende begin van onze verlossing'*, mochten wij meemaken hoe een Amerikaanse president Jeruzalem in 2017 erkende als eeuwige hoofdstad. En dat vlak voor het 70-jarige bestaan van de staat Israel. Het afgelopen jaar zijn de dreigingen alleen maar toegenomen, zowel van binnenuit als van buitenaf. Toch blijven wij bidden voor dit volk en dit land met het gebed van koning David: *O, G'd verlos Israel uit al zijn benauwdheden.* (Psalm 25:22).

Wat zou het mooi zijn als komend jaar met de Pesachmaaltijd inderdaad Elia zou verschijnen (er wordt altijd een stoel voor hem klaargezet...)

Het orthodoxe Israel leeft uit deze verwachting! *Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de grote en geduchte dag des HEREN komt.* (Maleachi 4:5)

Wat jammer dat in grote delen van de christenheid deze verwachting, zoals bij het volk Israel zelf, zo weinig leeft,

Maar laten wij, die er wel van weten, mét Israel God blijven herinneren aan Zijn gegeven belofte: *Zie, Ik verzamel hen uit al de landen, waarheen Ik hen in mijn toorn en gramschap en grote verbolgenheid zal verdreven hebben, en Ik zal hen naar deze plaats terugbrengen en hen veilig doen wonen. Zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn.* (Jeremia 32: 37,38)

Ik zal Mij over hen verblijden en hen weldoen en Ik zal hen voorgoed in dit land planten met heel Mijn hart en heel Mijn ziel. (Jeremia 32:41)

Paus Johannes XXIII zei in zijn gebed van schuldbelijdenis enkele dagen voor zijn dood: *"En Hij zal op deze berg de sluier vernietigen, die alle natiën omsluit en de bedekking, waarmee alle volken bedekt zijn.* (Jesaja 25:7)

Wij beseffen thans dat onze ogen vele, vele eeuwen zo blind zijn geweest, dat wij niet meer in staat waren de glorie van Uw uitverkoren volk te zien, noch op hun gelaat de tekenen van de voorrang van onze broeders te onderscheiden. Wij zijn tot het inzicht gekomen dat op onze voorhoofden het Kaïnsteken geschreven staat.

Eeuw na Eeuw was onze broeder Abel in bloed en tranen om onze wandaden, doordat wij Uw liefde vergeten waren. Vergeef ons de vloek die wij in ongerechtigheid over hun Joodse naam hebben gebracht. Vergeef het ons dat wij U in hen, in hun vlees, ten tweede male hebben gekruisigd, want wij wisten niet wat wij deden.”

Daarom blijven we verantwoordelijkheid nemen voor ons verleden, vanuit de vraag: *Wat kan ik voor U doen en waarmee kan ik verzoening bewerken, opdat jij het erfdeel des Heren weer zegent?* 2 Samuel 21:3

PIET LUIJTEN

ONTMOETINGS DAG 26 MAART 2022

Een jaar geleden hadden we het voornemen om in november het 40-jarig bestaan van de stichting Boete en Verzoening op gepaste wijze te gaan vieren. We waren al heel ver met alle voorbereidingen en hadden een mooi programma samengesteld waarin we met onze vrienden uit de Joodse gemeenschap in Nederland wilden terugkijken op 40 jaar Boete en Verzoening.

Helaas kon alles niet doorgaan vanwege de drastische maatregelen die er genomen moesten worden vanwege de Corona pandemie.

Zoals u verderop in de Nieuwsbrief kunt lezen, is er het afgelopen jaar in kleine groepen toch veel werk verzet op diverse Joodse begraafplaatsen in het land. We merkten dat onze betrokken achterban het toch erg zou waarderen als we opnieuw een Ontmoetingsdag gaan organiseren.

Dat willen we graag doen en daarom hebben we een dag gepland op zaterdag **26 maart 2022 van 10.00 tot 15.30 uur** in de Zuiderhof te Zwolle.

Bij deze Nieuwsbrief vindt u een uitgebreide uitnodiging en hoe u zich voor deze dag kunt opgeven.

We weten natuurlijk niet welke maatregelen door de overheid nog genomen moeten worden maar we hopen en bidden dat deze dag doorgang kan gaan vinden. We hopen u volgend jaar in Zwolle te ontmoeten op 26 maart!

AAFKE STOPPELS

DE THORAROL VAN DE DORDTSE SYNAGOGE IS ER NOG

In de Tweede Wereldoorlog moesten Joodse inwoners verplicht hun woning en vastgoed aanmelden bij de 'Niederländische Grundstücksverwaltung' (NGV) en wist de Duitse bezetter precies welke Joden op welke plek in Nederland woonden. En terwijl Joden ondergedoken zaten of zelfs al op transport waren gezet naar de vernietigingskampen, en hun woningen dus leegstonden, nam de NGV het beheer van de woningen over.

Hoeveel woningen er precies in de oorlog zijn onteigend, is niet op een getal vast te pinnen. In 1998 schat de commissie Kordes, de onderzoeksgroep die onderzocht hoe ambtenaren omgingen met Joodse bezittingen, dat er 16.000 woningen zijn aangemeld bij de NGV. Historicus Gerard Aalders spreekt in zijn boek 'Roof' (1999) over 20.000 woningen die in beheer stonden van de NGV. Naar waarschijnlijkheid zijn al deze woningen onteigend.

Toen het onderzoeksprogramma Pointer eind vorig jaar deze gegevens over de geroofde huizen ten tijde van WOII publiceerde, en het ook bekend was hoeveel huizen er in Dordrecht geroofd waren, grepen verschillende christenen dit feit aan om zich te verootmoedigen over deze zaak en te bidden of er alsnog recht gedaan mocht worden aan nabestaanden en zaken zouden worden teruggegeven.

Wat schetste onze verbazing toen kort daarna ineens een Thorarol opdook, die er 80 jaar na de oorlog nog steeds bleek te zijn en rustig zo'n 60 jaar op een zolderkamertje in Dordrecht gelegen had. Het verhaal kunt u lezen in deze link: www.stolpersteine-dordrecht.nl/het_voorbij_e_joodse_dordrecht_dordtse_thorarol.html

Rabbiijn Vorst onderzoekt de rol

U begrijpt dat we verrast waren door deze ontwikkeling, en een Thorarol is wel het allermooiste om aan Israël te kunnen teruggeven. Aan hen zijn immers de Woorden Gods toevertrouwd en wat zijn ze daar altijd eerbiedig en nauwgezet mee omgegaan.

De Thorarol moet nog wel gerestaureerd worden voor hij weer dienst zou kunnen doen in de synagoge.

Mocht u de Joodse gemeente van Rotterdam, waaronder Dordrecht ressorteert, hierin willen ondersteunen en bemoedigen, maak dan een bedrag over naar B&V eindigend op 0,10 ct. Dan weten wij dat het voor 010 is (het kengetal van Rotterdam) en kunnen we dit doorgeven.

PIET LUIJTEN

MOLUKKERS 70 JAAR IN NEDERLAND

In juli van dit jaar werden we gewezen op de documentaire van '70 jaar Molukkers in Nederland', die veel losmaakte in Nederland.

www.npostart.nl/molukkers-in-nederland-70-jaar-op-weg-naar-huis/19-05-2021/BV_101404951

We hebben ons toen voorgenomen ons opnieuw te verootmoedigen voor deze zaak in de hoop dat er erkenning en schuldbelijdenis, verzoening en genezing zou mogen komen in deze bevolkingsgroep voor alle gekwetstheid, onrecht en pijn, die wij hen hebben aangedaan.

Met verbazing en verwondering heb ik kennisgenomen van het feit dat er eind oktober beweging is gekomen in deze zaak! Een Indonesische zuster stuurde mij een bericht hoezeer ze geraakt was door de uitzending

www.museumsophiahof.nl/collectieve-erkenning-indische-gemeenschap

Staatssecretaris Paul Blokhuis geeft daarin aan hoe het kabinet daarvoor € 20 miljoen apart heeft gezet. Ook jonge Molukkers komen er in aan het woord. Laten we **aanhoudend blijven bidden** dat er nog veel meer beweging mag komen in deze zaak.

Onlangs werd ook een interview met Dries van Agt gepubliceerd. Van Agt was minister van Justitie toen in 1977 de kaping (door Molukse jongeren) bij De Punt plaatsvond en heeft het feit dat hij de beslissing moest nemen om met geweld deze kaping te beëindigen, altijd een zware last gevonden.

www.nu.nl/binnenland/6160201/oud-premier-van-agt-molukkers-verdienen-excuses-koning-voor-aangedaan-leed.html

Gebod blijft ook nodig dat er een officiële erkenning komt van de roof van goud en waardepapieren door Nederland en het in de doofpot stoppen daarvan, want vlak voor de Japanse invasie in 1942 is in het diepste geheim een kapitale goud-

en geldvoorraad weggesluisd vanuit Batavia naar New York. Het ging onder meer om de inleg van bank- en spaarsaldi en verzekeringspolissen van de Indische gemeenschap. Na de oorlog stonden al deze mensen met lege handen. Zeventig jaar later ontdekte onderzoeksjournalist Griselda Molemans dat er bedrog in het spel is geweest. Zie daarvoor de uitzending van de onderzoeksjournalist Griselda Molemans voor NPO Radio1:

www.nporadio1.nl/fragmenten/nieuwsweekend/7f9c4c88-fe9e-4795-a258-2db63450f041/2021-08-14-70-jaar-bedrog-over-indisch-goud

Het gaat hier niet om een slordige 20 miljoen, maar een geïndexeerd bedrag van **40 miljard**.

Laten we bidden dat niet alleen het kabinet, maar ook het bankwezen, het verzekeringswezen en het koningshuis hierin hun verantwoordelijkheid zullen nemen.

Wie zijn overtredingen bedekt zal niet voorspoedig zijn; maar wie ze belijdt en nalaat, die vindt ontferming. (Spreuken 28:13)

PIET LUIJTEN

VERSLAG WERKZAAMHEDEN JOODSE BEGRAAFPLAATSEN 2021

De eerste acht maanden van dit jaar stonden nog helemaal in het teken van het Corona-virus: alle werk op de begraafplaatsen moest gedaan worden door mensen in kleine groepen. Een heel andere aanpak dus dan een werkweek van iets als honderd vrijwilligers tegelijkertijd. Daardoor was te verwachten dat we niet de helft zouden kunnen doen dan normaal. Maar de realiteit was het tegendeel. De drang om de Joden van dienst te zijn maakte de vrijwilligers onstuitbaar en hun energie verdubbelde zich. Want de aanvragen bleven maar binnenkomen. We zijn dankbaar voor deze vele vrijwilligers die hun tijd hieraan hebben gegeven. In het kortvolgen hieronder de plaatsen waar gewerkt is; in het Jaarverslag volgend jaar komt een uitgebreider verslag.

In **Utrecht** werd de heg gesnoeid, het grintpad gereinigd, gras gemaaid, en grafperken hersteld. Er zal op regelmatige basis doorgewerkt worden. Een professionele schilder meldde zich om met collega's vrijwillig het houtwerk te doen.

Gebroken en gelijmde steen in Middelharnis

In **IJsselmuiden** kwam een klein wonder tot stand doordat het corona virus zich tijds had teruggetrokken. Er kwam een verzoek om de begraafplaats met rond 200 stenen op te knappen.

In **Hoogersmilde** zijn op verzoek van de Joodse Gemeente van Drenthe 5 stenen rechtgezet en met een aantal vrijwilligers uit de omgeving zijn de letters van de 39 stenen weer opnieuw zwart geverfd.

In **Monnickendam** zijn de 36 stenen geletterd en is het hek schoongemaakt, zodat het geverfd kon worden. In **Rotterdam** zijn er 40 zerken gelijmd en weer opgericht. In **Dordrecht** zijn er 3 stenen hersteld, in **Middelharnis** is er een monument opgeknapt en zijn er stenen gelijmd; ook zijn er 7 geletterd; in **Geervliet** is er nog een steen opgericht, in **Leeuwarden** en **Arnhem** wordt nog regelmatig gewerkt.

In **Groningen** is in het voorjaar op de Iepenlaan al het onkruid verwijderd uit de grafperken en in de zomer en het najaar heeft men alle hekken 2x geverfd.

In **Loppersum** is er een beukenhaag door ons aangeplant.

in **Hardenberg** is het hek van de begraafplaats opnieuw geverfd.

Loppersum

In **Nijkerkerveen** is een omgevallen steen weer opgericht en scheefgezakke stenen rechtgezet.

In **Eindhoven** is de afgelopen 10 jaar door een team regelmatig doorgewerkt. We hebben hen geholpen met het rechtzetten van een paar stenen.

Op verzoek hebben we een informatief bezoek gebracht aan **Lochem**. Zodra er van Joodse instanties groen licht voor is gegeven, kan er gewerkt worden. In **Den Haag** zijn er boompjes verwijderd met hulp van een ingehuurd houtversnipperaar, terwijl er in **Haarlem** gewerkt is aan het vele meters lange hek; ook is er een aantal grafperken gereinigd, stenen gelijmd en opnieuw geletterd. In **Zaltbommel** is de toegangspoort opnieuw geverfd.

Er kwam een special verzoek om te zoeken naar 5 verdwenen grafzerken in **'s Heerenberg**. Na uren zoeken vonden we zowaar twee kinderzerkjes met kleine Hebreeuwse inscripties erop, en later nog een steen in 4 stukken die toch wel tot één geheel gepuzzeld kon worden.

Al met al is er in dit jaar veel meer werk verzet dan gewoonlijk, ondanks de corona-beperkingen. Daarvoor zijn we heel dankbaar!

KEES SYBRANDI

BESTUURSWISSELINGEN

De meeste bestuursleden van Boete & Verzoening zitten al jarenlang in het bestuur om ons beleid op veel manieren vorm te geven. Soms moet er door omstandigheden teveel door één bestuurslid geregeld worden en is een herschikking van taken nodig.

Al vorig jaar heeft Piet Luijten de voorzittershamer van Wout Bouwman overgenomen. Wout is nog wel bestuurslid gebleven, maar door zijn afnemende gezondheid wordt het voor hem steeds moeilijker. Beata Hartendorf is ook al langere tijd niet goed meer in staat om het B&V-werk te doen.

Intussen is het volgende aangepast en doorgegeven aan de Kamer van Koophandel: Barend Feddegon wordt penningmeester i.p.v. Harriët Tamminga; het secretariaat gaat over van Beata naar Harriët die tevens 2^e penningmeester wordt; we zoeken nog iemand die i.p.v. Harriët de website wil verzorgen.

Maar vooral willen we er bij iedereen op aandringen om te overwegen of je ons bestuur zou willen versterken, zodat de 'oudere' leden met een gerust hart afscheid kunnen nemen.

Stuur s.v.p. een mail naar info@boete-verzoening.nl als je hierover meer wilt weten; dan gaan we heel graag met je in gesprek!